

ANNA HABA
*Akademia Techniczno-Rolnicza
w Bydgoszczy*

OPINIE ROLNIKÓW O USŁUGACH BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH

1. Wstęp

Spółdzielczość bankowa w Polsce ma długie i bogate tradycje. Obecnie spółdzielczy sektor bankowy to podstawowy element polskiego systemu bankowego, który przeszedł i cały czas przechodzi restrukturyzację, głównie w obszarze organizacji i zasad funkcjonowania.

W warunkach gospodarki rynkowej przed bankami spółdzielczymi stanęły nowe zadania. Część banków nie była w stanie im sprostać, w związku z tym ogłoszono ich upadłość, inne z kolei zrzeszały się w bankach regionalnych.

Spółdzielczy sektor bankowy, pomimo gęstej sieci placówek, znajomości środowiska lokalnego, doświadczenia i tradycji w finansowaniu gospodarki wiejskiej, boryka się z problemami związanymi ze spadkiem udziału tego sektora na rynku operacji finansowych, a także z zaostrzonymi wymaganiami przystosowującymi banki do standardów obowiązujących w krajach Unii Europejskiej. Na obszary obsługiwane przez banki spółdzielcze wkraczają coraz częściej banki komercyjne, które często są bardziej konkurencyjne ze względu na wyższy poziom technologii bankowej, większą kompleksowość oferty usług bankowych i finansowych oraz niższe koszty działania.

W obliczu integracji z Unią Europejską, w ramach przekształceń strukturalnych rolnictwa i terenów wiejskich, banki spółdzielcze są priorytetowym zadaniem polityki gospodarczej w Polsce. W związku z tym, przed sektorem bankowości spółdzielczej, stoi potrzeba wykreowania nowego wizerunku banku spółdzielczego, jako banku konkurencyjnego z szeroką i kompleksową ofertą usług, a jednocześnie banku efektywnego i bezpiecznego.

2. Historia polskiej spółdzielczości

Pierwsze formy spółdzielczości kredytowej zaczęły się rozwijać w Polsce mniej więcej w tym samym okresie co w Europie i bardzo często przyjmowały wzorce europejskie.

Już w XV wieku podejmowane były próby organizowania pomocy kredytowej na zasadach samopomocowych dla najbiedniejszych (głównie włościan) o czym świadczą chociażby, mające charakter praspółdzielczy, kaszubskie maszoperie rybackie [Orzeszko 1998]. Na długo przed działalnością księdza Piotra Skargi istniały, choć jeszcze raczkujące, instytucje drobnego kredytu na wsi.

Jedną z bardziej znanych działalności w obrębie spółdzielczości bankowej była Fundacja Ostrołęcka Taniego Kredytu, założona przez księdza Wawrzyńca Białobrzeskiego w 1577 roku. Nieco później, powstały tzw. „banki pobożne”, które broniły ludność przed wyzyskiem lichwiarzy. Ich prekursorem był ksiądz Piotr Skarga, który w 1585 roku założył pierwszy taki bank z siedzibą w Krakowie.

Osobą, która w największym stopniu przyczyniała się do rozwoju spółdzielczości w Polsce był Stanisław Staszic, który uzyskał tytuł ojca polskiej spółdzielczości. Staszic na kartach historii zapisał się głównie jako twórca Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego, które zostało przez niego założone w 1816 roku. Działo ono na zasadzie współdziałania członków w zakresie ratowania się w nieszczęściach [Ingłot 1971].

W czasie, kiedy Polska podzielona była pomiędzy trzech zaborców: Królestwo Pruskie, Cesarstwo Austriackie i Cesarstwo Rosyjskie, spółdzielnie kredytowe przyjmowały różne formy organizacyjne w zależności od ustawodawstwa obowiązującego w poszczególnych zaborach. Walka o rozwój gospodarczy naszego społeczeństwa kojarzona była z walką o tożsamość narodową oraz niepodległość i dlatego wyraźnego podkreślenia wymaga również narodowy i patriotyczny charakter polskiej spółdzielczości bankowej [Orzeszko 1998].

W przededniu I wojny światowej na ziemiach polskich było około 5 tysięcy spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych, które zrzeszały ponad 2 miliony członków [Żabiński 1978].

Sytuacja polskiej spółdzielczości kredytowej, po odzyskaniu niepodległości była skomplikowana, ze względu na brak jednolitych podstaw prawnych, rozbięcie organizacyjne i stratę majątku wielu spółdzielni. W 1934 r. został utworzony Związek Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych, do którego należało 666 banków ludowych i 2681 Kas Stefczyka. Pomimo wielkiego sukcesu, jakim była udana konsolidacja ruchu spółdzielczego, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe nie zdołały odzyskać swojej dawnej świetności przed wybuchem II wojny światowej.

Lata 1939-1945 to okres likwidacji szeregu polskich spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych. Liczba tych spółdzielni spadła w ciągu sześciu lat okupacji niemieckiej z 3774 do 952.

Po wyzwoleniu spod okupacji, przed polską spółdzielczością stanęło trudne zadanie odbudowy całego systemu spółdzielczości bankowej. Na ziemiach odzyskanych zaczęły być tworzone nowe banki, których działalność oparta była na przedwojennych statutach. Znaczącym momentem w odbudowie spółdzielczości bankowej była reforma systemu bankowego, przeprowadzona w oparciu o dekret o reformie bankowej z 25 października 1948 roku. Dekret ten dotyczył zasad i trybu likwidacji niektórych przedsiębiorstw bankowych. Na mocy tego dekretu likwidowane były wszystkie przedsiębiorstwa bankowe, które powstały przed wybuchem II wojny światowej. Lata 1949-1950 to okres gruntownej reformy systemu bankowego. Zgodnie z zarządzeniem Ministra Skarbu, nastąpiła likwidacja istniejących wcześniej instytucji kredytowych, a na ich bazie powstawały Gminne Kasy Spółdzielcze. Ich działalność została całkowicie podporządkowana gospodarce scentralizowanej, tym samym spółdzielczość bankowa utraciła samodzielność i samorządność.

Przełomowym rokiem dla spółdzielczości kredytowej był rok 1956, w którym to został zatwierdzony nowy wzorcowy statut. Statut ten wprowadził nową nazwę spółdzielni kredytowych - „kasa spółdzielcza”, zwiększył ich uprawnienia i wpływ członków spółdzielczych na działalność. W 1957 roku na mocy ustawy została przywrócona instytucjom kredytującym dawna nazwa „spółdzielnia oszczędnościowo-pożyczkowa”, poza tym został dokonany podział spółdzielni na rolnicze i miejskie. Tegoż samego roku powstał Związek Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych (SOP), którego utworzenie przywróciło spółdzielczą strukturę spółdzielczości bankowej w Polsce. Od 1969 roku SOP są uprawnione do używania nazwy „bank” z dodatkiem „spółdzielczy”, bądź „ludowy”.

Od roku 1957 polska spółdzielczość kredytowa stała się członkiem Międzynarodowej Federacji Kredytu Rolnego (CICA) oraz jej Europejskiej Komisji Spółdzielczości Bankowej, dzięki czemu mogła czerpać doświadczenia od spółdzielczości zachodnioeuropejskiej [Orzeszko 1998].

Na mocy ustawy z 12 czerwca 1975 r. został powołany spółdzielczo-państwowy Bank Gospodarki Żywnościowej (54% udziałów należało do Skarbu Państwa, a 46% do banków spółdzielczych), który powstał z połączenia Centralnego Związku Spółdzielni Oszczędnościowo-Pożyczkowych i Banku Rolnego. Banki Spółdzielcze były zrzeszone w BGŻ, który pełnił wobec nich funkcję centrali finansowej oraz Centralnego Związku Spółdzielczego i Rewizyjnego. Nastąpił podział zadań pomiędzy BGŻ, a banki spółdzielcze. BGŻ obsługiwał osoby prawne, natomiast osoby fizyczne były obsługiwane przez banki spółdzielcze. Ta sama ustawa zobligowała spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe do używania nazwy „bank spółdzielczy” [Ozdowski 1990].

Od 1990 roku zaczęły powstawać niezależne banki regionalne. Proces wchodzenia banków spółdzielczych na wolny rynek zakończył się dla niektórych upadłością.

W ciągu sześciu lat liczba banków spadła z 1663 w 1990 roku do 1498 w 1996 roku, przy czym spadek liczby banków nie zatrzymał się na tym etapie. W 1993 roku ponad 75% banków spółdzielczych zrzeszyło się w BGŻ, natomiast pozostałe wybrały inne banki regionalne.

3. Cel, metoda badań i materiały źródłowe

Celem głównym badań było poznanie procesu dostosowania się banków spółdzielczych do wymogów gospodarki rynkowej. Cel główny zrealizowano poprzez następujące cele szczegółowe:

- Ocenę konkurencyjności wybranych banków spółdzielczych;
- Ocenę opinii klientów banków spółdzielczych o świadczonych usługach przez banki;
- Poznanie preferencji rolników wobec usług oferowanych przez banki spółdzielcze.

W pracy weryfikowano hipotezę zakładającą, że banki spółdzielcze wzmacniają swoją pozycję na rynku, jednakże nie wykorzystują wielu możliwości, przede wszystkim zbyt wolno wprowadzają nowe produkty bankowe i nowe technologie obsługi klienta.

W celu poznania opinii klientów o bankach spółdzielczych przeprowadzono badania ankietowe. W tym celu wybrano grupę rolników korzystających z usług świadczonych przez banki spółdzielcze na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Badania przeprowadzono wśród 145 osób. Korzystano z kwestionariusza ankiety przygotowanego specjalnie dla tych badań.

4. Wyniki badań

W wyniku badań ciągłych Instytutu Badania Opinii i Rynku – PENTOR dotyczących opinii, postaw i zachowań ludności wobec banków oraz korzystania osób prywatnych z usług i produktów bankowych stwierdzono, iż w roku 2001 z usług i produktów bankowych korzystało 57,5% mieszkańców Polski w wieku powyżej 15 lat. Jest to o 3,2% więcej w stosunku do roku 2000. Wzrosła również liczba klientów banków z 16,7 mln osób do 17,7 mln. Największy wzrost zainteresowania usługami bankowymi odnotowano w grupie społeczno-zawodowej rolników, stwierdzono aż 12% wzrost.

Wśród osób korzystających z usług bankowych w 2001 roku 84% klientów banków posiadało konta osobiste, o 5 punktów procentowych więcej w stosunku do roku 2000. Najwyższy przyrost, bo 3% na rynku kont osobistych odnotowały

banki spółdzielcze (ich udział wzrósł z 9 do 12%) zachowując tym samym trzecią pozycję, ustępując PKO Bank Polski (jego udział w rynku zmalał z 34% do 30%) oraz PEKAO S.A., który także odnotował spadek udziału z 18% do 16%.

Badania przeprowadzone przez Instytut Badania Opinii i Rynku – PENTOR wykazują, że na rynku usług bankowych nie ma dynamicznych zmian. Aktywność klientów bankowych na rynku depozytowo-kredytowym wyraźnie się osłabiła. Zaskakujące jest natomiast intensywne zainteresowanie usługami bankowymi wśród rolników, którzy stanowią grupę społeczną borykającą się z problemami ekonomicznymi. Wiadomo również, że banki spółdzielcze, które obsługują sektor rolny i rzemieślniczy dzielą owe problemy ze swoimi klientami. Jak pokazują jednak badania PENTOR-u stanowią one w porównaniu z innymi bankami rozwijającą się grupę.

Według badań przeprowadzonych w 2000 roku przez Zakład Badań Marketingowych INFOMARKT z Poznania, klienci banków za najlepszy bank uznali:

- PKO BP - I miejsce (29%),
- Banki Spółdzielcze - II miejsce (12%),
- Wielkopolski Bank Kredytowy S.A. - III miejsce (9%).

Pięć banków otrzymało po 3-5% głosów, a są to: BGŻ, PEKAO S.A., Pomorski Bank Kredytowy S.A., Bank Zachodni S.A., Bank Śląski S.A [Śmiłowski 2002].

Od początku istnienia spółdzielczego sektora bankowego, rolnicy stanowili najważniejszą grupę klientów tych banków. Popularność banków spółdzielczych w tej grupie zawodowej liczy 42%, tymczasem w innych grupach zawodowych stanowi tylko 5-8%. Obecnie jednak atrakcyjność tej grupy spadła ze względu na niski poziom dochodów. Bankowcy zdają sobie sprawę, że rolnicy stanowią grupę społeczno-zawodową, która w perspektywie kilku lat, w miarę poprawy ich sytuacji dochodowej, będzie przedmiotem silnej konkurencji pomiędzy bankami. Z tego względu banki działające na obszarach rolniczych już w tym okresie zabiegają o tę grupę klientów. Przed bankami spółdzielczymi stoi natomiast trudne zadanie zatrzymania tych klientów we własnych strukturach.

Klientami banków spółdzielczych są rolnicy, którzy w 73,1% prowadzą kierunek produkcji mieszanej. Najczęściej są to rolnicy którzy posiadają gospodarstwa średniej wielkości. Gospodarstwa o wielkości od 10-30 ha posiada 68,4% respondentów. W badanej grupie zawodowej klientów banków spółdzielczych, dominują starsi rolnicy powyżej 40 roku życia (63,8%). Stosunkowo niewielką grupę wśród klientów banków stanowią rolnicy młodzi do 40 lat (36,2%), do których skierowana jest preferencyjna linia kredytowa MR (zwana popularnie kredytem dla młodych rolników).

Analiza wyników badań ankietowych wykazała, iż znacząca część klientów banku w grupie społeczno-zawodowej, jaką są rolnicy korzysta z usług BS już od kilkunastu lub kilkudziesięciu lat (tabela 1).

Tabela 1

Okres przez jaki klienci korzystają z usług Banków Spółdzielczych

Okres korzystania z usług BS			
krócej niż rok	1-5 lat	5-10 lat	powyżej 10 lat
2%	10%	14%	74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Optymistyczne są wyniki badań ankietowych dotyczące częstotliwości korzystania z usług banków spółdzielczych. Jak się okazuje, ponad połowa klientów, a mianowicie 54,2% odwiedza bank raz w miesiącu lub częściej. Natomiast 29,9% rolników korzysta z usług banków spółdzielczych kilka razy w roku. Raz w roku bank jest odwiedzany przez 13,2% respondentów. Zaledwie 2,8% badanych rolników odwiedza bank rzadziej niż raz w roku.

Większość klientów banków spółdzielczych (65,5%) korzysta wyłącznie z usług tego banku. Natomiast 35,5% ankietowanych deklaruje sporadyczne korzystanie z usług innych banków. W innych bankach respondenci korzystają głównie z lokat terminowych (34,8%) oraz z rachunków bieżących (30,3%), mniejszym zainteresowaniem cieszą się operacje przelewów (16,7%) oraz kredyty (18,2%).

Na wybór usług oferowanych przez inne banki wpływ miały różne czynniki, które przedstawiają dane zawarte w tabeli 2.

Tabela 2

Czynniki wpływające na korzystanie z usług w innym banku niż Bank Spółdzielczy

	Wyszczególnienie	(%)
1.	Milsza, sprawniejsza obsługa	14,6
2.	Mała odległość od gospodarstwa	11,0
3.	Niższe oprocentowanie kredytu	13,4
4.	Wyższe oprocentowanie lokat	19,5
5.	Większy wybór oferowanych usług	41,5
	Razem	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

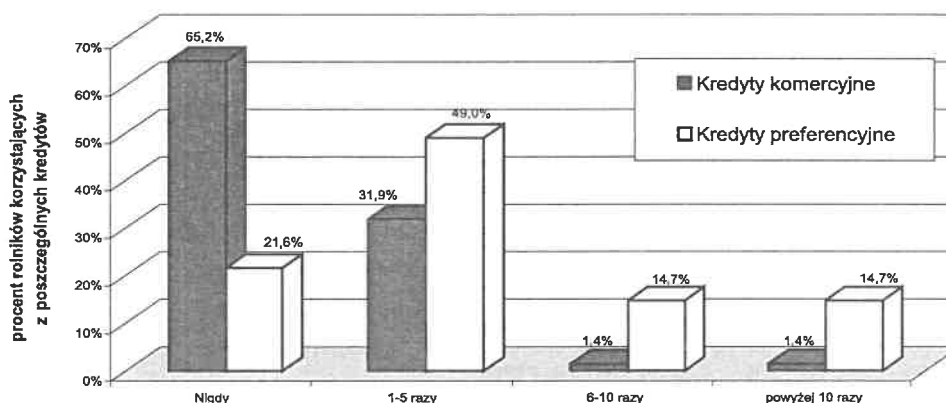
Banki Spółdzielcze świadczą szeroką gamę usług kredytowych, niewątpliwie mają największe znaczenie na rynku udzielania kredytów preferencyjnych. Ich udział w tym rynku stanowi 50%. Jest to wynikiem tradycji, rozbudowanej sieci banków oraz udziału w dotowaniu rolnictwa za pośrednictwem kredytów preferencyjnych. Jednak dostrzegalny jest spadek tej przewagi na rzecz innych ban-

ków w tym regionalnych i zrzeszających, a także banków z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego.

Jak często rolnicy korzystają z kredytów komercyjnych i kredytów preferencyjnych przedstawia wykres 1. Ankietowani klienci banków spółdzielczych wykazują ostrożność w korzystaniu z kredytów komercyjnych, 65,2% respondentów nigdy nie korzystało z tej usługi, podczas gdy 31,9% korzystało z kredytu komercyjnego we wspomnianym banku od 1 do 5 razy, natomiast zaledwie 2,8% respondentów skorzystało z tej usługi powyżej 5 razy. Inaczej przedstawia się korzystanie z kredytów preferencyjnych (z dopłatami z budżetu), będących w ofercie banków spółdzielczych. Tutaj mniejszość stanowi ta grupa ankietowanych, która nigdy nie korzystała z tej usługi (21,6%). Sporadycznie z tych kredytów korzysta 49% rolników, natomiast grupa rolników często korzystających z kredytów preferencyjnych to 29,4%. Wśród oferowanych przez BS preferencyjnych linii kredytowych największą popularnością cieszą się kredyty krótkoterminowe, obrotowe na zakup rzeczowych środków do produkcji rolnej.

Wykres 1

Częstotliwość korzystania przez rolników z kredytów komercyjnych i preferencyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Respondenci w większości nie mieli problemów z uzyskaniem kredytów oferowanych przez banki spółdzielcze (88,8%). Jednak wszyscy respondenci zauważają potrzebę usprawnienia kredytowania, głównie przez zmianę zasad i warunków kredytowania. Zdaniem ankietowanych wymagana dokumentacja jest zbyt skomplikowana, a poza tym przygotowanie jej wymaga dużego nakładu czasowego, co zniechęca do ubiegania się o kredyty. Rolnicy proponują również przeprowadzanie szkoleń dla kredytobiorców, usprawnienie funkcjonowania

banku, a także informowanie społeczeństwa o obowiązujących w danym roku liniach kredytowych (tabela 3).

Tabela 3

Propozycje klientów banków spółdzielczych dotyczące
usprawnienia kredytowania

	Wyszczególnienie	liczba osób	(%)
1.	Zmiana zasad i warunków kredytowania	93	64,1
2.	Usprawnienie funkcjonowania banku	25	17,2
3.	Przeprowadzenie szkoleń dla kredytobiorców	26	17,9
4.	Inne	1	0,7
	Razem	145	100

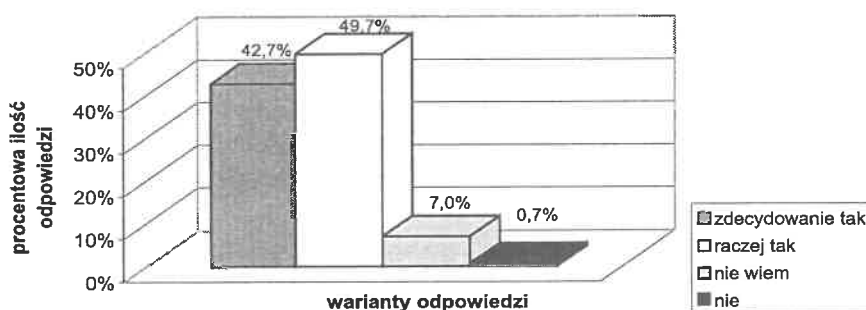
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Rolnicy jako klienci banków spółdzielczych wykazali zadowolenie z oferowanych usług. Według większości klientów, banki spółdzielcze oferują wystarczającą gamę usług, chociaż klientów odpowiadających „zdecydowanie tak” na pytanie dotyczące oceny oferty produktów bankowych było stanowczo mniej (27,3%) od tych, którzy wybierali opcję „raczej tak” (46,2%). Blisko 20% ankietowanych nie potrafiło ustosunkować się do zagadnienia. Jedynie 7,7% uważa, że gama usług oferowanych przez banki spółdzielcze jest niewystarczająca. Klienci ci narzekają głównie na brak bankomatów oraz na słabo rozwiniętą obsługę internetową.

Klienci banków spółdzielczych nie mają zamiaru w najbliższej przyszłości zmieniać banku. Przeszło 90% klientów wybrałoby bank spółdzielczy powtórnie, 7% nie potrafi się ustosunkować do tego pytania. Natomiast zaledwie 0,7% zdecydowałoby się na wybór innego banku (wykres 2).

Wykres 2

Ocena klientów dotycząca powtórnego wyboru BS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

5. Podsumowanie i wnioski

Zarówno polska, jak i europejska bankowość spółdzielcza może pochwalić się bogatą przeszło 100-letnią historią. W odróżnieniu od spółdzielczości polskiej Europejskie Banki Spółdzielcze działają nie tylko na rynku krajowym, ale również na międzynarodowym, a wyróżniamy wśród nich: bank holenderski – Rabobank, banki francuskie: Credit Agricole Mutuel, Credit Mutuel, Banque Populaire, czy niemiecki bank – Deutsche Genossenschaftsbank (DG-Bank). Banki te figurują wśród 50 najlepszych banków europejskich. Pozycja spółdzielczości bankowej w Europie świadczy o tym, że banki spółdzielcze są w stanie sprawnie funkcjonować, przynosić zyski i wpływać na rozwój obszarów wiejskich.

Zarówno polska spółdzielczość bankowa, jak i europejska, odznaczają się wspólnymi cechami:

- członkostwo jest dostępne dla wszystkich,
- obowiązuje reguła „jedna osoba – jeden głos”,
- są nastawione na zysk w celu zapewnienia rozwoju,
- mają gęstą sieć placówek.

Jednak w przypadku polskiego sektora bankowości spółdzielczej, w przeciwieństwie do europejskiego, obserwuje się zmniejszenie udziału banków spółdzielczych na rynku usług bankowych, na korzyść banków komercyjnych, które przejmują klientów banków spółdzielczych, w szczególności tych dużych, dla których oferta produktowa banków spółdzielczych przestaje być wystarczająca. Dlatego też, istnieje potrzeba zahamowania tej tendencji poprzez wewnętrzną modernizację banków spółdzielczych, w ten sposób, by oferowały one coraz bardziej nowoczesne produkty bankowe. Konieczne jest również wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych, a w szczególności upowszechnienie informatyzacji działalności. Pozwoli to na poprawienie jakości obsługi klientów i zmniejszy koszty działania, a tym samym usatysfakcjonuje samych klientów [Grobełny 2002].

W bieżącej obsłudze i kredytowaniu rolnictwa oraz przetwórstwa rolno spożywczego, banki spółdzielcze są najważniejszym partnerem finansowym, aktywnie uczestniczą w rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizują społeczności wiejskie i sprzyjają modernizacji gospodarstw rolnych.

Banki spółdzielcze są bankami dla całej społeczności lokalnej, dlatego powinny zabiegać nie tylko o rolników, ale również o innych klientów prowadzących mały i średni biznes, a także o osoby fizyczne, ponadto powinny wzmacniać swoją pozycję na rynku poprzez łączenie się, co pozwoli im na wzmocnienie swojej kondycji finansowej.

Na podstawie analizy zgromadzonego materiału badawczego można sformułować następujące wnioski:

1. Banki spółdzielcze posiadają niski poziom kapitałów własnych, działają zdecydowanie na obszarach wiejskich o wysokiej stopie bezrobocia.

2. Respondenci twierdzili, że banki spółdzielcze poszerzają swoją ofertę usług, jednak jest to proces zbyt powolny, wskazywali wielokrotnie na brak bankomatów oraz na brak obsługi internetowej.
3. Banki spółdzielcze dla utrzymania swojej pozycji konkurencyjnej i klientów oferują większy wybór usług, niższe marże dla świadczonych usług oraz wyżej oprocentowują depozyty.
4. Banki spółdzielcze obsługują budżety samorządów lokalnych, co świadczy o jakości usług świadczonych przez te banki i dobrej współpracy ze środowiskiem lokalnym.
5. Respondenci wyrażali ogólne zadowolenie z usług świadczonych przez banki spółdzielcze, większość z nich deklarowała dalszą współpracę z tymi bankami.
6. Banki spółdzielcze powinny wzmocnić się kapitałowo, rozwinąć działania marketingowe, bardziej zainteresować członków w swoją działalnością.

LITERATURA

1. Inglot S. (1971): Zarys historii polskiego ruchu spółdzielczego. Cz. I do 1918 roku. Zakład Wydawnictw CRS, Warszawa.
2. Grobelny P. (2002): BS-małe ojczyzny. Gazeta Bankowa 12-18 marca, 24-25.
3. Orzeszko T. (1998): Banki spółdzielcze w Polsce - ekonomiczne i finansowe warunki rozwoju. WWSB Poznań, 30-53.
4. Ozdowski J. (1990): Spółdzielczość bankowa. PWE Warszawa, 89-95.
5. Śmiłowski E. (2002): Mniej aktywni. Gazeta Bankowa 26 lutego - 4 marca, 10-11.
6. Żabiński Z. (1978): Banki spółdzielcze w Polsce w świetle prawa spółdzielczego i bankowego. ZW CZSR Warszawa, 9.

ANNA HABA

OPINIE ROLNIKÓW O USŁUGACH BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano poglądy rolników na funkcjonowanie banków spółdzielczych. Banki te tworzą najliczniejszą sieć bankową w Polsce i są usytuowane najbliżej społeczności rolniczej, w związku z czym odgrywają szczególną rolę w przemianach strukturalnych rolnictwa. Banki spółdzielcze mimo rosnącej konkurencji pomiędzy bankami starają się zatrzymać grupę społeczno-zawodową jaką są rolnicy we własnych strukturach. Przed sektorem bankowości spółdzielczej stoi potrzeba wykreowania nowego wizerunku banku spółdzielczego, jako banku konkurencyjnego z szeroką i kompleksową ofertą usług, a jednocześnie banku efektywnego i bezpiecznego.

ANNA HABA

THE FARMERS OPINIONS ABOUT COOPERATIVE BANK SERVICES

SUMMARY

This article presents farmers opinions about cooperative banks functioning. These banks create the bank chain in Poland where numerous banks belong. These banks are also situated close to the agricultural community. That means that they play the special part in structural transformations in agriculture. Despite growing competition among banks cooperative banks try to stop the group that farmers create in its own structures. In cooperative banking sector there is a need of creation of a new portrait of cooperative bank as competitive one with wide and complex offer of services and effective and safe at the same time.